

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 78.013/1
van 29 september 2025

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het
Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een
regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten’

Op 17 juli 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 2 september 2025,^{*} een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 23 september 2025. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Lennart NIJS, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 29 september 2025.

*

^{*} Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juni en 15 augustus.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 ‘tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie’ gedeeltelijk om te zetten en verordening (EU) 2024/1747 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 ‘tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943 wat betreft het Verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie’ gedeeltelijk uit te voeren, door een kader te creëren voor flexibele aansluitingsovereenkomsten op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Daartoe wijzigt het voorontwerp het decreet van 8 mei 2009 ‘houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid’ (hierna: Energiedecreet).

De ontworpen regeling biedt de beheerders van het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit een kader om flexibele aansluitingsovereenkomsten af te sluiten met gebruikers op hun net, opdat in afwachting van netinvesteringen –in de vermelde netten en/of het daarmee verbonden transmissienet – reeds een aansluiting of verhoging van de capaciteit van bestaande aansluitingen kan worden voorzien in netgebieden met congestierisico’s of beperkte netcapaciteit.

2.1. Artikel 3 van het voorontwerp voegt een aantal nieuwe definities in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet in.

2.2. Artikel 4 voegt een aantal taken voor het beheer van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit toe aan de lijst van artikel 4.1.6, § 1, van het Energiedecreet. Artikel 18 van het voorontwerp voegt een artikel 4.1.19/2 in het Energiedecreet in, luidens hetwelk de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit een methodologie ontwikkelen voor de afweging tussen de aankoop van flexibiliteitsdiensten, permanente flexibele aansluitingsovereenkomsten en een netinvestering. Artikel 17 van het voorontwerp wijzigt artikel 4.1.19, § 1, van het Energiedecreet, waarin verplichte elementen van de investeringsplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit worden opgesomd.

De artikelen 5 en 19 geven bijkomende taken aan de Vlaamse Nutsregulator.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

2.3. Het ontworpen artikel 4.1.17/4, § 3, van het Energiedecreet (artikel 6 van het voorontwerp) legt aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de verplichting op om op regelmatige basis marktvragen voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten, voor het beheer van lokale congestie binnen hun dekkingsgebied of voor redispatching te lanceren.

2.4. De artikelen 7 tot 14 van het voorontwerp voeren het regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten in, ter omzetting van artikel 6*bis* van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 ‘betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU’. Daartoe voegt artikel 7 van het voorontwerp een nieuwe onderafdeling V ‘Flexibele aansluitingsovereenkomsten’ toe aan titel IV, hoofdstuk I, afdeling V/1 van het Energiedecreet, bestaande uit de artikelen 4.1.17/9 tot 4.1.17/16.

Het ontworpen artikel 4.1.17/9 van het Energiedecreet (artikel 8 van het voorontwerp) bepaalt de toepassingsvoorwaarden voor het aanbieden en afsluiten van een flexibele aansluitingsovereenkomst. Het ontworpen artikel 4.1.17/10 van het Energiedecreet (artikel 9 van het voorontwerp) omschrijft de voorwaarden waaraan de flexibele aansluitingsovereenkomsten moeten voldoen, alsook de modaliteiten daarvan, waaronder de mogelijkheid om de flexibele aansluitingsovereenkomst te moduleren indien de operationele veiligheid van het net in het gedrang komt. Het modelcontract voor de flexibele aansluitingsovereenkomst wordt opgesteld conform het ontworpen artikel 4.1.17/11 van het Energiedecreet (artikel 10 van het voorontwerp).

Het ontworpen artikel 4.1.17/12 van het Energiedecreet (artikel 11 van het voorontwerp) regelt de wijze van opmaak van de capaciteitskaarten voor de identificatie van congestiegebieden en de bepaling van de resterende vrije capaciteit. Het ontworpen artikel 4.1.17/13 van het Energiedecreet (artikel 12 van het voorontwerp) bepaalt de rapportageverplichtingen aan de Vlaamse Nutsregulator. De vergoedingsregeling wordt vastgesteld overeenkomstig het ontworpen artikel 4.1.17/14 van het Energiedecreet (artikel 13 van het voorontwerp). Het ontworpen artikel 4.1.17/15 van het Energiedecreet voorziet in de mogelijkheid om een flexibele aansluiting te weigeren omwille van motieven van economische efficiëntie en regelt het beroep tegen dergelijke weigeringsbeslissing bij de Vlaamse Nutsregulator (artikel 14 van het voorontwerp). Tot slot wordt bepaald dat een permanente flexibele aansluitingsovereenkomst mogelijk is indien een netinvestering niet de meest efficiënte oplossing is (ontworpen artikel 4.1.17/16 van het Energiedecreet; artikel 15 van het voorontwerp).

2.5. Artikel 4.1.18 van het Energiedecreet, dat de toegang tot het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit regelt, wordt vervangen, teneinde de erin vervatte regeling te verduidelijken en in lijn te brengen met de reeds bestaande praktijk. Daarbij wordt bepaald dat de Vlaamse Nutsregulator bij het bepalen van de aanduiding van de toegangshouder en het bepalen van de toepassingsvoorwaarden en de procedure voor de toegangshouder om toegang te krijgen tot het net rekening kan houden met categorieën van netgebruikers, categorieën van gebruikers aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of categorieën van aanvragers van een aansluiting op het net (artikel 16 van het voorontwerp).

BEVOEGDHEID

3.1. In de memorie van toelichting wordt de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest als volgt uiteengezet:

“Dit decreet regelt een gewestbevoegdheid. Overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, a) BWHI is het Vlaamse Gewest bevoegd voor de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt, met inbegrip van de distributienettarieven voor elektriciteit. Daarnaast is het Vlaamse Gewest bevoegd voor de nieuwe energiebronnen artikel 6, §1, VII, eerste lid, f) BWHI en het rationeel energieverbruik artikel 6, §1, VII, eerste lid, h) BWHI.

De Raad van State heeft in haar advies van 22 januari 2021 nr. 68.494/3 gesteld dat ondanks het feit dat de flexibiliteits- en aggregatiediensten niet expliciet vermeld zijn in artikel 6, §1, VII, eerste lid BWHI er evenwel vastgesteld moet worden dat voor die activiteiten gebruik wordt gemaakt van het distributienet of het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit bedoeld in artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a) BWHI. Voor zover de regeling van de flexibiliteits- en aggregatiediensten al niet zou kunnen worden beschouwd als deel uitmakend van de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit, kan het in ieder geval worden gerekend tot ‘de gewestelijke aspecten van de energie’, artikel 6, § 1, VII, eerste lid BWHI. De regeling van het vraagbeheer en de balancering van het distributiebeheer is ook een gewestelijke bevoegdheid, advies van de Raad van State van 4 januari 2017 nr. 60.616/3.

Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof² blijkt dat een regeling inzake flexibele aansluitingsovereenkomsten een gewestelijke bevoegdheid betreft (nieuwe energiebronnen en rationeel energieverbruik). Behoudens de uitdrukkelijk vermelde uitzonderingen, hebben de gewesten de exclusieve bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu, de nieuwe energiebronnen en het rationeel energieverbruik. Het komt derhalve de gewesten toe in die aangelegenheden verplichtingen op te leggen aan alle betrokken actoren op de energiemarkt.³”

3.2. Met betrekking tot elektriciteit zijn de gewesten bevoegd inzake “de distributie en het plaatselijke vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70.000 volt”.⁴ De federale overheid is bevoegd gebleven inzake het vervoer van elektriciteit langs netten met een spanning hoger dan 70.000 volt.⁵ De federale overheid is aldus bevoegd voor het transmissienet en de gewesten voor de distributienetten.⁶

² Voetnoot 2 van de memorie van toelichting: GwH 28 april 2016, nr. 56/2016, B.5.1 en B.5.2.

³ Voetnoot 3 van de memorie van toelichting: GwH 21 november 2024, nr. 140/2024, B.7.1.

⁴ Artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’.

⁵ GwH 28 april 2016, nr. 56/2016, B.5.4.

⁶ Adv.RvS 72.004/VR van 6 oktober 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 februari 2023 ‘tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt’, opmerking 6.1. Het Grondwettelijk Hof oordeelde in dit verband dat de federale overheid aldus bevoegd is gebleven voor bepaalde vormen van reservering en activering van capaciteit en voor andere vormen van commercialisering die te maken hebben met commerciële flexibiliteit, in het bijzonder voor de beheerder van het transmissienet (GwH 5 december 2006, nr. 193/2006, B.28.4).

De gewesten zijn voorts bevoegd inzake “de nieuwe energiebronnen” en “het rationeel energieverbruik”⁷ en dus voor de bevordering van hernieuwbare energiebronnen.⁸ Het vraagzijdebeheer kan worden beschouwd als een vorm van rationeel energiegebruik.⁹

De federale overheid van haar kant is bevoegd voor “de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven”, waaronder: “c) de grote infrastructuren voor de stockering; het vervoer en de productie van energie”.¹⁰ Het Grondwettelijk Hof heeft met betrekking tot die bepaling van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, met verwijzing naar de parlementaire voorbereiding, gesteld dat “de bijzondere wetgever dat bevoegdheidsvoorbehoud heeft gemaakt om de federale Staat ertoe in staat te stellen hetzij te blijven deelnemen aan het beheer van de ondernemingen en instellingen welke in de betrokken sectoren actief zijn, hetzij toezicht te blijven uitoefenen op de productie, de opslag en het transport van energie en hierbij op te treden in het belang van ’s lands energiebevoorrading”.¹¹ Maatregelen waarmee een meer efficiënt gebruik van het netwerk wordt beoogd, vallen daar niet zonder meer onder.¹² Inzake flexibiliteit lijkt die bevoegdheidsgrond in de eerste plaats relevant voor systemen die helpen garanderen dat er ook op piekmomenten een voldoende aanbod is aan energie, maar die niet inwerken op de vraagzijde.¹³⁻¹⁴

3.3. Verschillende bepalingen van het voorontwerp hebben een weerslag op het transmissienet en de transmissienetbeheerder. Zo kan de flexibele aansluitingsovereenkomst worden gekoppeld aan investeringen op het transmissienet (zie het ontworpen artikel 4.1.17/10, § 1, eerste lid, 1°, van het Energiedecreet (artikel 9 van het voorontwerp)), en worden

⁷ Artikel 6, § 1, VII, eerste lid, f) en h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

⁸ GwH 5 december 2006, nr. 193/2006, B.24.1.

⁹ Adv.RvS 72.004/VR, voetnoot 5 (opmerking 4).

¹⁰ Artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

¹¹ GwH 12 juli 1995, nr. 57/95, B.14.2; GwH 17 september 2009, nr. 144/2009, B.10.2; *Parl.St.* Senaat 1998-99, nr. 1-1333/1, 223-225. Zie ook adv.RvS 54.884/3 van 20 januari 2014 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 26 maart 2014 ‘tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt’, opmerking 3.

¹² Adv.RvS 57.210/3 van 3 april 2015 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 28 juni 2015 ‘houdende diverse bepalingen inzake energie’, opmerking 3.4.

¹³ Adv.RvS 72.004/VR, opmerking 4. De Raad van State achtte het in de in de vorige voetnoot aangehaalde adviesopmerking wel denkbaar dat een beroep kon worden gedaan op de impliciete bevoegdheden, indien zou worden aangetoond dat de ontworpen bepaling noodzakelijk is om de in artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 voorbehouden bevoegdheid uit te oefenen, namelijk door uiteen te zetten welk verband er bestaat met het “belang van ’s lands energiebevoorrading”. Er kon immers worden aangenomen dat door het aanmoedigen van vraagzijdemiddelen vraag en aanbod op de energiemarkt beter op elkaar kunnen worden afgestemd, hetgeen de stabiliteit van de energiebevoorrading ten goede komt. Er moest dan wel worden aangetoond dat het aanmoedigen van vraagzijdemiddelen noodzakelijk is om die laatstgenoemde doelstelling te bereiken. Tevens moest worden uiteengezet dat die ontworpen bepaling niet op onevenredige wijze de uitoefening door de gewesten van hun bevoegdheid inzake het rationele energieverbruik aantast.

¹⁴ Voor de volledigheid dient ook te worden gewezen op de federale bevoegdheden inzake het mededingingsrecht en het recht inzake de handelspraktijken (Artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). In zoverre een regeling de sanctionering van contractuele clausules die een inbreuk maken op het recht om flexibiliteitsdiensten te kopen of te verkopen en om een contract aan te gaan met een aanbieder van flexibiliteit als voorwerp heeft, behoort deze tot de exclusieve bevoegdheden van de federale overheid. Het feit dat dergelijke regeling een specifiek toepassingsgebied heeft en betrekking heeft op een sector die gedeeltelijk tot de bevoegdheid van de gewesten behoort, doet daaraan geen afbreuk (GwH 27 maart 2024, nr. 36/2024, B.9).

verplichtingen opgelegd aan de transmissienetbeheerder (artikel 4.1.17/14, § 1, derde lid, van het Energiedecreet (artikel 13 van het voorontwerp))¹⁵. Bovendien zijn de flexibele aansluitingsovereenkomsten ook van toepassing voor elektriciteitsopslagfaciliteiten, zonder dat daarbij een uitzondering wordt gemaakt voor grote energieopslagfaciliteiten¹⁶ (ontworpen artikel 4.1.17/9, § 4, eerste lid, van het Energiedecreet (artikel 8 van het voorontwerp) en ontworpen artikel 4.1.17/16, § 1, eerste lid, van het Energiedecreet (artikel 15 van het voorontwerp)).

Er dient te worden nagegaan of deze bepalingen inpasbaar zijn in de gewestelijke bevoegdheden, dan wel of deze ressorteren onder de federale bevoegdheid voor de grote infrastructuur voor de stockering; het vervoer en de productie van energie (artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

3.4.1. In het in de memorie van toelichting aangehaalde arrest nr. 56/2016 van het Grondwettelijk Hof oordeelde het Hof dat het regelen van de toegangsvoorwaarden voor de distributie- en plaatselijke transmissienetten door te bepalen dat een aansluitingsovereenkomst met flexibele toegang moet worden gesloten, ongeacht de beschikbare capaciteit, onder de exclusieve bevoegdheid van de gewesten vallen “[i]n zoverre zij enkel van toepassing zijn op de distributie- en plaatselijke transmissienetten”.¹⁷

In dezelfde lijn stelde de Raad van State, afdeling Wetgeving dat het regelen van flexibiliteitsdiensten, hoewel deze niet expliciet vermeld worden in artikel 6, § 1, VII, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, tot de bevoegdheden van de gewesten behoort, aangezien voor die activiteiten gebruik wordt gemaakt van het distributienet of het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit bedoeld in artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Voor zover de regeling van de flexibiliteitsdiensten al niet zou kunnen worden beschouwd als deel uitmakend van de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit, kan het in ieder geval worden gerekend tot “de gewestelijke aspecten van de energie” (artikel 6, § 1, VII, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).¹⁸

Er moet echter worden opgemerkt dat de voorliggende flexibele aansluitingsovereenkomsten een andere finaliteit hebben dan de flexibiliteitsdiensten. In het voorontwerp gaat het niet om het organiseren – in het kader van het rationeel energiegebruik – van energiebesparingen en verschuivingen in de timing van het energieverbruik, met een bijbehorende

¹⁵ Het ontworpen artikel 4.1.17/10, § 2, derde lid, van het Energiedecreet voorziet bovendien in een voorafgaand overleg met en consultatie van de relevante marktpartijen en de transmissienetbeheerder, maar verplichten de transmissienetbeheerder niet om hieraan deel te nemen.

¹⁶ Voor een analyse van het begrip ‘grote energieopslagfaciliteiten’, zie het reeds aangehaalde advies 72.004/VR, opmerkingen 3 tot 7.

¹⁷ GwH 28 april 2016, nr. 56/2016, B.5.2 en B.5.3. Bovendien kaderde het Waalse decreet in de gewestbevoegdheden voor nieuwe energiebronnen en rationeel energieverbruik.

¹⁸ Adv.RvS 68.494/3 van 22 januari 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 2 april 2021 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU’, opmerking 3.2.

vergoeding voor de aanbieders van dergelijke flexibiliteit, maar om een tijdelijke maatregel om bij congestieproblemen op het elektriciteitsdistributienet of plaatselijk vervoernet van elektriciteit toch een aansluiting op het net mogelijk te maken, weliswaar onder voorwaarden en in afwachting van netinvesteringen die een volwaardige permanente aansluiting op het net mogelijk maken, zij het dat in geval netontwikkeling niet de meest efficiënte oplossing is de flexibele aansluitingsovereenkomst permanent kan worden gemaakt, met een compensatie voor de netgebruiker. Gelet op die finaliteit en die modaliteiten gaat het bevoegdheidsrechtelijk om de uitoefening van bevoegdheden die rechtstreeks betrekking hebben op de toegang tot en het netbeheer van de elektriciteitsdistributienetten en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, in de zin van artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Daaruit volgt dan ook dat de decreetgever zich in beginsel strikt behoort te beperken tot maatregelen die betrekking hebben op die netten, en niet bevoegd is om in die aangelegenheden maatregelen te nemen die gevolgen hebben voor het netbeheer van het federale transmissienet.

3.4.2.1. In de eerste plaats moet worden vastgesteld dat het toepassingsgebied van de flexibele aansluitingsovereenkomsten bijgevolg terecht is beperkt tot aansluitingen op het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.¹⁹⁻²⁰ Het advies 57.210/3, dat een voorbehoud maakte bij de federale bevoegdheid voor maatregelen van vraagzijdebeheer op het transmissienet,²¹ is bijgevolg niet decisief voor de beoordeling van het voorontwerp, nu het voorontwerp niet beoogt om flexibiliteit op het federale transmissienet te regelen. Hetzelfde geldt voor de adviezen 60.616/3²² en 68.494/3²³ waarnaar wordt verwezen in de memorie van toelichting.

¹⁹ Het ontworpen artikel 1.1.3, 51°/0/1, van het Energiedecreet (artikel 3, 2°, van het voorontwerp) definieert het begrip ‘flexibele aansluitingsovereenkomst’ als “een overeenkomst met daarin een reeks overeengekomen voorwaarden voor het aansluiten van elektriciteitscapaciteit op het net, waaronder voorwaarden om de injectie van elektriciteit in en de afname van elektriciteit uit het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit te beperken en te regelen”. Overeenkomstig artikel 1.1.3, 89°, van het Energiedecreet moet onder ‘net’ worden begrepen, het “distributienet, plaatselijk vervoernet van elektriciteit, transmissienet, met inbegrip van de netten, vermeld in artikel 2, 41° en 42°, van de federale Elektriciteitswet, vervoersnet, gesloten distributienet of privédistributienet”. Desalniettemin moet worden vastgesteld dat het ontworpen artikel 4.1.17/9, § 1, van het Energiedecreet het toepassingsgebied van de flexibele aansluitingsovereenkomsten beperkt tot de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, binnen hun dekkinggebied.

²⁰ De rechtstreekse aansluiting op het transmissienet wordt geregeld door de gedragscode van 20 oktober 2022 ‘tot vaststelling van de voorwaarden voor de aansluiting op en de toegang tot het transmissienet en van de methoden voor het berekenen of vastleggen van de voorwaarden inzake de verstrekking van ondersteunende diensten en de toegang tot de grensoverschrijdende infrastructuur, inclusief de procedures voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer’ van de CREG. De eerste versie van die gedragscode is vastgelegd bij beslissing (B)2409 van 20 oktober 2022; de laatste wijziging is vastgelegd bij beslissing (B)2899 van 10 april 2025 en gepubliceerd op 24 april 2025.

²¹ Adv.RvS 57.210/3 van 3 april 2015 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 28 juni 2015 ‘houdende diverse bepalingen inzake energie’, opmerking 3.4.

²² Adv.RvS 60.616/3 van 4 januari 2017 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 13 juli 2017 ‘tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, met het oog op de verbetering van de vraagflexibiliteit en van de opslag van elektriciteit’, opmerking 3.2.

²³ Adv.RvS 68.494/3 van 22 januari 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 2 april 2021 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019

3.4.2.2. Het is evenmin problematisch dat het ontworpen artikel 4.1.17/16, § 1, eerste lid, van het Energiedecreet flexibele aansluitingsovereenkomsten ook mogelijk maakt voor elektriciteitsopslagfaciliteiten. Het lijkt niet te kunnen worden uitgesloten dat er ook opslaginstallaties van enige omvang worden aangesloten op een distributienet (met een nominale spanning van 70.000 volt of lager) die wegens hun omvang en hun aard toch beschouwd zouden moeten worden als grote infrastructures voor de stockering, waarvoor de federale overheid bevoegd is op basis van artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet van 7 augustus 1980. Het loutere gegeven dat een grote energieopslagfaciliteit op het distributienet of het plaatselijk vervoernet is aangesloten, neemt evenwel niet weg dat de gewesten bevoegd zijn die aansluiting te regelen op grond van hun bevoegdheid voor de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit.²⁴

3.4.2.3. Het voorontwerp gaat echter die bevoegdheid te buiten in de mate dat de compensatie die artikel 4.1.17/14, § 1, van het voorontwerp toekent in het geval de geplande netinvesteringen langer op zich laten wachten dan voorzien in de flexibele aansluitingsovereenkomst ten laste kan worden gelegd van de transmissienetbeheerder.²⁵ Het staat de decreetgever weliswaar vrij om aan de netbeheerders van het elektriciteitsdistributienet of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, die partij zijn bij de flexibele aansluitingsovereenkomsten in kwestie, compensatieverplichtingen op te leggen als de congestie langer aanhoudt dan gepland, en dat ongeacht de reden voor die vertraging. Daarentegen zou het opleggen van een compensatieverplichting in hoofde van de transmissienetbeheerder – die overigens geen partij is bij de flexibele aansluitingsovereenkomst – neerkomen op een gewestelijke sanctie voor het uitblijven van investeringen op het federale transmissienet,²⁶ waartoe de transmissienetbeheerder zich zelfs niet heeft verbonden binnen een bindend tijds kader. In tegenstelling tot de maatregelen die aan de orde waren in het arrest nr. 56/2016²⁷ waarnaar de memorie van toelichting verwijst is er hier wel sprake van een impact op de activiteiten van de transmissienetbeheerder. Daarvoor is de decreetgever niet bevoegd.

betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU’, opmerking 3.2.

²⁴ Vgl. met betrekking tot de aansluiting van grote waterstofopslaginfrastructures op het gasdistributienet: GwH 14 november 2024, nr. 126/2024, B.13.2.

²⁵ Het ontworpen artikel 4.1.17/14, § 1, derde lid, van het Energiedecreet stelt in dit verband dat de netbeheerder van het net waarop de netinvestering gekoppeld aan de flexibele aansluitingsovereenkomst uitgevoerd wordt de modulaties ten gevolge van de toepassing van een flexibele aansluitingsovereenkomst moet vergoeden. Hoewel de term “netbeheerder” in artikel 1.1.3, punt 90°, van het Energiedecreet wordt gedefinieerd als “een elektriciteitsdistributienetbeheerder, een aardgasdistributienetbeheerder of de beheerder van een plaatselijk vervoernet van elektriciteit”, blijkt uit de memorie van toelichting en het advies van de Vlaamse Nutsregulator ondubbelzinnig dat daarmee beoogd wordt dat de compensatie ten laste valt van de beheerder het net waarop de investering dient te gebeuren om de congestie op te lossen, ook als dat de transmissienetbeheerder is.

²⁶ Aangezien de flexibele aansluitingsovereenkomsten worden gesloten door de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van een plaatselijk vervoernet van elektriciteit, zijn zij het die inschatten wat de duur van de congestieproblematiek op het transmissienet die de reden van de flexibele aansluitingsovereenkomst zal zijn, zonder dat de transmissienetbeheerder zich daartoe verbindt. Dat is anders dan de situatie waarin de congestieproblemen zich stellen op hun eigen netten, en de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van een plaatselijk vervoernet van elektriciteit de duur van de flexibele aansluitingsovereenkomst bepalen op basis van hun eigen geplande investeringen.

²⁷ GwH 28 april 2016, nr. 56/2016.

Die onbevoegdheid kan niet worden opgevangen door een beroep op de impliciete bevoegdheden in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, op grond waarvan de bevoegdheid van een andere overheid kan worden betreden voor zover zulks noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de eigen bevoegdheid, de aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is.²⁸ Het beheer van het federale transmissienet is overeenkomstig artikel 6, § 1, VII, tweede lid, van de bijzondere wet precies aan de federale overheid voorbehouden omwille van de noodzaak van een gelijke behandeling op nationaal vlak gelet op de technische en economische ondeelbaarheid van die aangelegenheid. Indien het Vlaamse Gewest compensatieverplichtingen kan opleggen aan de federale transmissienetbeheerder voor het uitblijven van investeringen in het transmissienet, dan zou dit tot gevolg kunnen hebben dat die transmissienetbeheerder zich verplicht voelt om investeringen in het Vlaamse Gewest voorrang te geven, ongeacht de beleidsvoorkeuren van de federale overheid, en ten koste van de gelijke behandeling van investeringen in andere gewesten. Een dergelijke compensatieregeling leent zich bijgevolg niet tot een gedifferentieerde regeling en heeft evenmin een marginale weerslag op de federale bevoegdheden.

Het voorontwerp moet ten slotte ook worden onderscheiden van de situatie die aan de orde was in het arrest nr. 140/2024, waar het Grondwettelijk Hof heeft aanvaard dat het Vlaamse Gewest openbardienstverplichtingen kon opleggen aan de transmissienetbeheerder in het kader van de bevordering van de hernieuwbare energie.²⁹ In dat geval was de bevoegdheidsgrondslag echter artikel 6, § 1, VII, eerste lid, f), en h), van de bijzondere wet inzake de nieuwe energiebronnen en het rationeel energieverbruik, op basis waarvan de gewesten aan alle relevante actoren verplichtingen kan opleggen die rechtstreeks verband houden met die aangelegenheid, waardoor de federale bevoegdheid van artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 enigszins wordt genuanceerd en verplichtingen in hoofde van de transmissienetbeheerder niet *a priori* uitgesloten zijn. In het voorliggende geval – en in tegenstelling tot de zaak die aanleiding gaf tot het eveneens in de memorie van toelichting vermelde arrest nr. 56/2016 – hebben de flexibele aansluitingsovereenkomsten betrekking op elke netgebruiker, ongeacht of die een band heeft met de hernieuwbare energieproductie. Onder die omstandigheden gaat het, zoals hoger uiteengezet, exclusief om de gewestbevoegdheid voor de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is of gelijk is aan 70.000 volt, zodat de decreetgever geen verplichtingen kan opleggen aan de beheerder van een net dat niet aan die beperking voldoet.

3.5. Gelet op wat voorafgaat kan de compensatieregeling van het ontworpen artikel 4.1.17/14, van het Energiedecreet geen doorgang vinden, voor zover het verplichtingen oplegt aan de transmissienetbeheerder.³⁰

²⁸ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie bv.: GwH 12 maart 2015, nr. 29/2015, B.11; GwH 21 april 2016, nr. 53/2016, B.92.4.

²⁹ GwH 21 november 2024, nr. 140/2024, B.7.1.

³⁰ Daardoor zal de rest van het voorontwerp volledig binnen de opgesomde gewestelijke bevoegdheden kunnen worden ingepast, en geen gevolgen hebben voor de grote lijnen van het energiebeleid, zodat het niet nodig is om over het

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

4. Het ontworpen artikel 4.1.6, § 1, 16°, van het Energiedecreet beoogt de omzetting van artikel 31, lid 3, eerste alinea, van richtlijn (EU) 2019/944, zoals vervangen door artikel 2, 10), van richtlijn (EU) 2024/1711. Met het oog op de correcte omzetting van voormelde richtlijn bepaling, dient het ontworpen artikel 4.1.6, § 1, 16°, van het Energiedecreet te worden aangevuld met een verplichting in hoofde van de distributiesysteembeheerders om de informatie regelmatig en ten minste elk kwartaal te actualiseren.

Artikel 16

5. De wetshistoriek van artikel 4.1.18 van het Energiedecreet dient te worden aangevuld.

6. In het ontworpen artikel 4.1.18, § 4, eerste lid, van het Energiedecreet dient de verwijzing naar artikel 4.1.35 van het Energiedecreet te worden gecorrigeerd naar artikel 4.1.36 van het Energiedecreet.³¹

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Pierre LEFRANC

ontwerp overleg te plegen met de federale overheid en de andere gewesten overeenkomstig artikel 6, § 3, 2° of 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

³¹ Overeenkomstig het ontworpen artikel 4.1.18, § 4, eerste lid, van het Energiedecreet kan tegen een weigering of beëindiging van de toegang tot het distributienet of het plaatselijk vervoernet “overeenkomstig artikel 4.1.35 van het Energiedecreet, zonder voorafgaande bemiddeling, een geschillenbeslechtsprocedure gevoerd worden bij de Vlaamse Nutsregulator”. Deze bepaling wordt overgenomen uit het vigerende artikel 4.1.18, § 4, van het Energiedecreet. Artikel 58, 2°, van het decreet van 19 april 2024 ‘over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator’ verving de verwijzing naar artikel 3.1.4/3 van het Energiedecreet (dat werd opgeheven door artikel 36 van hetzelfde decreet) door een verwijzing naar artikel 4.1.35 van het Energiedecreet. Voornoemd artikel 3.1.4/3 van het Energiedecreet werd vervangen door de artikelen 4.1.35 (wat betreft de voorafgaande bemiddeling) en 4.1.36 (wat betreft de geschillenbeslechtsprocedure) van het Energiedecreet. De mogelijkheid om een geschillenbeslechtsprocedure op te starten zonder voorafgaande bemiddeling vindt zodoende aansluiting bij artikel 4.1.36 van het Energiedecreet.